

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Кафедра сімейної та спеціальної педагогіки і психології**

Л. М. Коргун

Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни

ПП01 Психологія і педагогіка вищої освіти

(модуль 1: Психологія вищої освіти)

Спеціальності: 012 Дошкільна освіта.

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Одеса – 2021

УДК:

Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
(Протокол № _____ від _____)

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент Л.М.Коргун.

Рецензенти:

Завідувач кафедри психології Національного університету «Одеська
юридична академія», доктор психологічних наук, професор, Лефтеров В.О.

Кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та диференціальної
психології ПНПУ імені К.Д. Ушинського Водолазська О.О.

Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни
ПП01 Психологія і педагогіка вищої освіти (модуль 1: Психологія вищої
освіти)

Спеціальностей: 012 Дошкільна освіта. Додаткова спеціальність
«Психологія»; 012 Дошкільна освіта. Додаткова спеціальність «Логопедія»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)/ Л. М. Коргун. Одеса:

Університет Ушинського, 2021. 32 с.

№	Зміст	Стр.
1	Опис навчальної дисципліни	4
2.	Опис кваліфікаційних вимог	5
3.	Пояснювальна записка	6
4.	Критерії оцінювання	8
5.	Засоби діагностування результатів навчання	14
6.	Інформаційний обсяг модуля 1	14
6.1.	Структура модуля 1	16
6.2.	Теми практичних занять	17
6.3.	Самостійна робота	18
6.4.	Дидактичне забезпечення самостійної роботи студента	18
7.	Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ)	28
7.1.	Зміст проектної папки	28
7.2.	Тематика проектів з модулю 1	29
8.	Методи навчання	30
9.	Форми поточного і підсумкового контролю	30
10.	Методичне забезпечення	30
11.	Рекомендована література	31

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП. спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма 012 Дошкільна освіта	Рік підготовки:	
Змістових модулів –		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання :	Спеціальності: 012 Дошкільна освіта. Психологія; 012 Дошкільна освіта. Логопедія	Мова навчання: українська	
1. Навчальний проект з Психології вищої освіти		Семестр	
2. Навчальний проект з Педагогіки вищої освіти			
Загальна кількість годин - 240		1-2 -й	1-2 -й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 4	Рівень вищої освіти: другий, магістерський	Лекції	
		32 год.	8
		Практичні, семінарські	
		54 год.	16
		Самостійна робота	
		114год.	176
		Індивідуальні завдання: 40 год.	
Вид контролю: іспит			

**2. Опис кваліфікаційних вимог до 7 (магістерського) рівню
Національної рамки кваліфікацій (постанова КМУ від 25.06.2020 р. № 519)**

Знання	Уміння/навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
<p>Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань</p>	<p>спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності</p>	<p>зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються</p>	<p>управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії</p>

3. Пояснювальна записка

Мета навчальної дисципліни формування у майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології цілісного уявлення про систему професійної підготовки фахівців дошкільної освіти у вищій школі, про її сучасний стан і закономірності розвитку та забезпечення загальної теоретичної та практичної підготовки до педагогічної взаємодії зі студентами.

Передумови для вивчення дисципліни. Навчальна дисципліна «Психологія і педагогіка вищої освіти» вивчається на основі теоретичних знань і практичних умінь, що студенти засвоїли із передбачених програмою базових курсів «Загальна та дитяча психологія», «Загальна та дошкільна педагогіка» «Основи наукових досліджень». Паралельно студенти мають опанувати знання з таких навчальних дисциплін, як «Культура викладання у ЗВО», «Педагогічне проектування», «Наукове дослідження у галузі освіти».

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 9. Володіє знаннями про нормативні вимоги щодо організації наукової, методичної та навчальної діяльності викладача вищої школи. Вміє їх використовувати у викладанні фахових дисциплін зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

ПРН 14. Володіє знаннями та вміє користуватись нормами доброчесності у викладанні навчального матеріалу, оприлюдненні матеріалів власних досліджень і методичних розробок.

ПРН 20. Володіє знаннями про способи і напрямки професійного самовдосконалення; вміє критично оцінювати результати власної діяльності, виявляти причини недоліків; володіє навичками саморозвитку і самонавчання.

ПРН 21. Володіє вміннями письмової та усної комунікації державною мовою в ситуаціях професійного, наукового спілкування та презентації результатів дослідження

Очікувані результати навчання дисципліни: Унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувачі магістерського рівню вищої освіти мають

знати:

- понятійний апарат з Психології і педагогіки вищої освіти;
- психологічні явища, які породжуються умовами освітнього процесу у ЗВО;
- закономірності розвитку психіки студента як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності;
- соціально-психологічні особливості взаємодії та комунікації в системах «викладач-студент», «студент-студентський колектив»;
- моделі ЗВО та чинники, що впливають на їх зміну;
- складові організації освітнього процесу у ЗВО та їх особливості;

- функції викладача ЗВО в організації освітнього процесу;
- історію становлення і розвитку зарубіжної та вітчизняної вищої школи, системи підготовки педагогічних кадрів вищої кваліфікації для системи дошкільної освіти;

вміти:

- аналізувати вплив різних факторів на виникнення труднощів в спілкуванні студентів з викладачами та між собою
- удосконалювати навички самостійної навчальної роботи,
- аналізувати і характеризувати модель освітнього процесу вищої школи;
- визначати складові організації освітнього процесу у ЗВО та їх особливості;
- характеризувати чинники, що впливають на стан і розвиток системи вищої освіти загалом і професійної педагогічної зокрема;
- на основі самопізнання формувати власний стиль науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування і опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність компетентно розв'язувати складні задачі й проблеми в організації та моніторингу освітнього процесу в системі дошкільної освіти, підготовки фахівців дошкільної освіти, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій у ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов і вимог

Загальні компетентності:

КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у сфері професійної діяльності

КЗ-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-5. Здатність працювати в команді та організувати її роботу.

КЗ-6. Здатність цінувати та поважати різноманіття та мультикультурність

КЗ-7. Здатність спілкуватися і комунікувати усно і письмово державною та іншими мовами.

КЗ-8. Здатність до пошуку та опрацювання інформації

Спеціальні (фахові) компетентності:

КС-1. Здатність організувати освітній процес у ЗВО з використанням сучасних інноваційних технологій

КС-4. Здатність використовувати комп'ютерні технології у педагогічній та управлінській діяльності

КС-17. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності, конкурентоспроможності на ринку праці

Міждисциплінарні зв'язки: Пов'язана з вивченням дисциплін «Філософія освіти», «Культура викладання педагогічних дисциплін у ЗВО», «Технології викладання фахових методик дошкільної освіти», «Організація освітнього процесу в ЗВО», «Педагогічне проектування», знання яких сприяє її опануванню.

4. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Відповіді на запитання відсутні
	1 бал	Відповіді на запитання неповні, невпевнені.
	2 бали	Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані.
1. Індивідуальне навчально-дослідне завдання у вигляді навчального проекту з психології вищої освіти	0-4 балів	Завдання копіює текст підручника, не містить самостійно здобутих матеріалів, є плагіатом.
	5-10 балів	Завдання спирається на підручник, але містить самостійно здобуті матеріали. Студент не вміє донести матеріал до аудиторії.
	11-20 балів	Завдання виконано самостійно з долученням матеріалів з різних джерел. Відео презентація містить самостійно побудовані схеми та графіки. Студент доступно доводить матеріал до аудиторії.
2. Індивідуальне навчально-дослідне завдання у вигляді навчального проекту з педагогіки вищої освіти	0-4 балів	Завдання не містить самостійно здобутих матеріалів, є плагіатом.
	5-10 балів	Завдання спирається на джерело, що підлягало реферуванню, але матеріал не викладений послідовно, доказово. Студент не вміє донести матеріал до аудиторії.
	11-20 балів	Завдання виконано самостійно з долученням самостійно розробленої відео презентації. Студент доступно доводить матеріал до аудиторії.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1-5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6-10 балів	Студент не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
11-15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Студент намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16-20 балів	Студент уміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90–100А)	<p>Здобувач магістерського рівня вищої освіти має ґрунтовні знання про нормативні вимоги щодо організації наукової, методичної та навчальної діяльності викладача вищої школи. Вміє їх використовувати у викладанні фахових дисциплін зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Володіє знаннями та вміє користуватись нормами доброчесності у викладанні навчального матеріалу, оприлюдненні матеріалів власних досліджень і методичних розробок. Володіє знаннями про способи і напрямки професійного самовдосконалення; вміє критично оцінювати результати власної діяльності, виявляти причини недоліків; володіє навичками саморозвитку і самонавчання. Володіє вміннями письмової та усної комунікації державною мовою в ситуаціях професійного, наукового спілкування та презентації результатів дослідження. Відмінно знає понятійний апарат «Психології і педагогіки вищої освіти»; психологічні явища, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у ЗВО; закономірності розвитку психіки студента як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності; соціально-психологічні особливості взаємодії в системах «викладач-студент», «студент-студентський колектив»; моделі ЗВО та чинники, що впливають на їх зміну; складові організації навчального процесу у ЗВО та їх особливості; функції викладача ЗВО в організації навчального процесу; історію становлення і розвитку зарубіжної та вітчизняної вищої школи, системи підготовки педагогічних кадрів вищої кваліфікації для системи дошкільної освіти. Вміє аналізувати вплив різних факторів на виникнення труднощів в спілкуванні студентів з викладачами та між собою; удосконалювати навички самостійної навчальної роботи. Виявляє творчий підхід при аналізі і характеристиці моделі освітнього процесу; на високому рівні вміє визначати складові організації навчального процесу у ЗВО та їх особливості; характеризувати чинники, що впливають на стан і розвиток системи вищої освіти загалом і професійної педагогічної зокрема; на основі самопізнання формує власний стиль науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування. Усні відповіді повні, логічні.</p>
Добре (82-89 В)	<p>Здобувач вищої освіти має достатні знання про нормативні вимоги щодо організації наукової, методичної та навчальної діяльності викладача вищої школи. Вміє їх використовувати у викладанні фахових дисциплін зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Володіє знаннями та вміє користуватись нормами доброчесності у викладанні навчального матеріалу, оприлюдненні матеріалів власних досліджень і методичних розробок. Володіє знаннями про</p>

	<p>способи і напрямки професійного самовдосконалення, натомість під час самотійного відпрацьовування навчального матеріалу припускається незначних помилок. Усні відповіді повні, логічні, натомість не завжди обґрунтовані. Достатньо усвідомлено вміє оцінювати результати власної діяльності, однак не досить чітко виявляє причини недоліків; не зовсім впевнено володіє навичками саморозвитку і самонавчання. Володіє вміннями письмової та усної комунікації державною мовою в ситуаціях професійного спілкування, але під час наукового спілкування та презентації результатів дослідження виявляє невпевненість. В цілому знає понятійний апарат «Психології і педагогіки вищої освіти»; психологічні явища, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у ЗВО; натомість при визначенні деяких закономірностей розвитку психіки студента як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності припускається незначних помилок. Обізнаний щодо соціально-психологічних особливостей взаємодії в системах «викладач-студент», «студент-студентський колектив». Виявляє розуміння моделей ЗВО та чинників, що впливають на їх зміну; знає складові організації навчального процесу у ЗВО та їх особливості; функції викладача ЗВО в організації навчального процесу; історію становлення і розвитку зарубіжної та вітчизняної вищої школи, системи підготовки педагогічних кадрів вищої кваліфікації для системи дошкільної освіти. У цілому вміє аналізувати вплив різних факторів на виникнення труднощів в спілкуванні студентів з викладачами та між собою; удосконалювати навички самотійної навчальної роботи, але при аналізі і характеристиці моделі освітнього процесу, припускається незначних помилок. На достатньому рівні володіє вміннями визначати складові організації навчального процесу у ЗВО та їх особливості; проте подекуди не може характеризувати чинники, що впливають на стан і розвиток системи вищої освіти загалом і професійної педагогічної зокрема; на основі самопізнання поступово формує власний стиль науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування, але потребує незначної допомоги з боку викладача.</p>
<p>Добре (74-81 С)</p>	<p>Здобувач вищої освіти не в повному обсязі має знання про нормативні вимоги щодо організації наукової, методичної та навчальної діяльності викладача вищої школи. Не завжди вміє їх використовувати у викладанні фахових дисциплін зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Володіє знаннями та вміє користуватись нормами доброчесності у викладанні навчального матеріалу, оприлюдненні матеріалів власних досліджень і методичних розробок. Володіє знаннями про способи і напрямки професійного самовдосконалення, натомість під час самотійного</p>

	<p>відпрацьовування навчального матеріалу припускається помилок. На середньому рівні вміє оцінювати результати власної діяльності, однак не досить чітко виявляє причини недоліків; не зовсім впевнено володіє навичками саморозвитку і самонавчання. Володіє вміннями письмової та усної комунікації державною мовою в ситуаціях професійного спілкування, але під час наукового спілкування та презентації результатів дослідження виявляє невпевненість. В цілому знає понятійний апарат «Психології і педагогіки вищої освіти»; психологічні явища, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у ЗВО; натомість при визначенні деяких закономірностей розвитку психіки студента як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності припускається помилок. Обізнаний щодо соціально-психологічних особливостей взаємодії в системах «викладач-студент», «студент-студентський колектив». Виявляє розуміння моделей ЗВО та чинників, що впливають на їх зміну; знає складові організації навчального процесу у ЗВО та їх особливості; функції викладача ЗВО в організації навчального процесу; історію становлення і розвитку зарубіжної та вітчизняної вищої школи, системи підготовки педагогічних кадрів вищої кваліфікації для системи дошкільної освіти, але не завжди вміє аналізувати вплив різних факторів на виникнення труднощів в спілкуванні студентів з викладачами та між собою; удосконалювати навички самостійної навчальної роботи, а при аналізі і характеристиці моделі освітнього процесу, припускається помилок. На достатньому рівні володіє вміннями визначати складові організації навчального процесу у ЗВО та їх особливості; проте подекуди не може характеризувати чинники, що впливають на стан і розвиток системи вищої освіти загалом і професійної педагогічної зокрема; на основі самопізнання поступово формує власний стиль науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування, але потребує незначної допомоги з боку викладача. Усні відповіді повні, логічні, натомість не завжди обґрунтовані.</p>
<p>Задовільно (64-73 D)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має недостатні знання про нормативні вимоги щодо організації наукової, методичної та навчальної діяльності викладача вищої школи. Не завжди вміє їх використовувати у викладанні фахових дисциплін. У визначенні норм доброчесності у викладанні навчального матеріалу, оприлюдненні матеріалів власних досліджень і методичних розробок припускається значних помилок. На задовільному рівні володіє знаннями про способи і напрямки професійного самовдосконалення, під час самостійного відпрацьовування навчального матеріалу припускається помилок. Достатньо усвідомлено вміє оцінювати результати власної діяльності, однак</p>

	<p>не досить чітко виявляє причини недоліків; не володіє навичками саморозвитку і самонавчання. Володіє вміннями письмової та усної комунікації державною мовою в ситуаціях професійного спілкування, але необхідність наукового спілкування та презентації результатів дослідження викликає труднощі. Усні відповіді не повні, здобувач вищої освіти ускладняється в їх обґрунтуванні. Має недостатні знання про понятійний апарат «Психології вищої освіти»; у визначенні психологічних явищ, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у вищій школі припускається значних помилок. На задовільному рівні знає закономірності психіки студента як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності; визначення специфіки науково-педагогічної діяльності викладача та соціально-психологічні особливості взаємодії в системах «викладач-студент», «студент-студентський колектив» викликає труднощі. Усні відповіді не повні, здобувач вищої освіти ускладняється в їх обґрунтуванні. На задовільному рівні володіє вміннями аналізувати вплив різних факторів на виникнення труднощів в спілкуванні студентів з викладачами та між собою. Загалом здатний удосконалювати навички самостійної навчальної роботи, проте її організація потребує значної допомоги. Аналіз сучасних тенденцій в освіті і спроможність розпізнати їх потенційні наслідки викликає значні труднощі. практично не виявляє здатності до формування власного стилю науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування, при цьому потребує значної допомоги з боку викладача.</p>
<p>Задовільно (60-63 Е)</p>	<p>Здобувач вищої освіти на репродуктивному рівні має деякі знання про нормативні вимоги щодо організації наукової, методичної та навчальної діяльності викладача вищої школи. Не завжди вміє їх використовувати у викладанні фахових дисциплін зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта». У визначенні норм доброчесності у викладанні навчального матеріалу, оприлюдненні матеріалів власних досліджень і методичних розробок припускається суттєвих помилок. На низькому рівні володіє знаннями про способи і напрямки професійного самовдосконалення; під час самостійного відпрацьовування навчального матеріалу припускається помилок. Не достатньо усвідомлено вміє оцінювати результати власної діяльності, та не досить чітко виявляє причини недоліків; не володіє навичками саморозвитку і самонавчання. Вміннями письмової та усної комунікації державною мовою в ситуаціях професійного спілкування, володіє на низькому рівні, необхідність наукового спілкування та презентації результатів дослідження викликає значні труднощі. Здобувач вищої освіти на репродуктивному рівні має фрагментарні знання про понятійний</p>

	<p>апарат «Психології вищої освіти»; психологічні явища, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у вищій школі; у визначенні закономірностей психіки студента як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності припускається суттєвих помилок; на низькому знає специфіку науково-педагогічної діяльності викладача; визначення соціально-психологічних особливостей взаємодії в системах «викладач-студент», «студент-студентський колектив» викликає значні труднощі. Усні відповіді не повні й не обґрунтовані. На низькому рівні володіє вміннями аналізувати вплив різних факторів на виникнення труднощів в спілкуванні студентів з викладачами та між собою; Не виявляє здатності удосконалювати навички самостійної навчальної роботи. На низькому рівні володіє вміннями опрацьовувати наукові літературні джерела. Не цілком розуміє необхідність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю. Практично не виявляє здатності до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Не вміє приймати обґрунтовані рішення. Має значні труднощі при організації співпраці з різними категоріями фахівців. Не виявляє здатності до формування власного стилю науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування.</p>
<p>Незадовільно (35-59 FX)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має фрагментарні неупорядковані знання про нормативні вимоги щодо організації наукової, методичної та навчальної діяльності викладача вищої школи. Не вміє їх використовувати у викладанні фахових дисциплін зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта». У визначенні норм доброчесності у викладанні навчального матеріалу, оприлюдненні матеріалів власних досліджень і методичних розробок припускається грубих помилок. Не володіє знаннями про способи і напрямки професійного самовдосконалення; під час відпрацьовування навчального матеріалу припускається грубих помилок. Не вміє оцінювати результати власної діяльності, та не розуміє причини недоліків; не володіє навичками саморозвитку і самонавчання. Не володіє письмовою та усною комунікацією державною мовою в ситуаціях професійного спілкування, необхідність наукового спілкування та презентації результатів дослідження не можлива. Має неупорядковані розрізнені знання про понятійний апарат «Психології вищої освіти»; у визначенні психологічних явищ, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у вищій школі припускається грубих помилок; не володіє знаннями щодо закономірностей психіки студента як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності; специфіки науково-педагогічної діяльності викладача; соціально-психологічних особливостей взаємодії в системах «викладач-студент», «студент-студентський</p>

колектив». Усні відповіді часткові, не обґрунтовані. Не володіє вміннями аналізувати вплив різних факторів на виникнення труднощів в спілкуванні студентів з викладачами та між собою; не вміє на основі самопізнання формувати власний стиль науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування; удосконалювати навички самостійної навчальної роботи. Не виявляє здатності до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Не розуміє й не усвідомлює необхідності приймати обґрунтовані рішення. Не вміє діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю. Не має бажання до співпраці з різними категоріями фахівців та до професійного самовдосконалення.
--

5. Засоби діагностування результатів навчання

Екзамени; стандартизовані тести; командні проекти; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; творчо-дослідницькі самостійні завдання; індивідуальні завдання.

6. Інформаційний обсяг модуля 1

МОДУЛЬ 1. Психологія вищої освіти

Змістовий модуль 1. Психологія вищої освіти: студентський період життя людини

Тема 1.1.1. Психологія вищої освіти її предмет, завдання і методи.

Предмет психології вищої освіти як галузь психологічної науки. Завдання психології вищої освіти відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «Національної Доктрини розвитку освіти в Україні». Основні напрями реформування освіти 21 століття та проблеми сучасної психології вищої освіти.

Зв'язок психології вищої освіти з іншими галузями психологічних знань. Методологія і принципи психологічного дослідження: науковість, об'єктивність, поетапність. Класифікація методів збору емпіричних психологічних фактів. Методи інтерпретації одержаних даних. Поняття про методику психологічного дослідження. Дослідницькі вміння. Етика дослідника.

Тема 1.1.2. Загальна психологічна характеристика студентського віку.

Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості (психофізіологічні особливості, протиріччя, соціальна ситуація розвитку). Суперечливості та кризи студентського віку. Заклад вищої освіти – один з провідних факторів соціалізації студента як фахівця. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності. Типологічні особливості сучасних студентів, що проявляються в навчальній діяльності та поведінці. Врахування психологічних особливостей юнацького віку при роботі зі студентами.

Тема 1.1.3. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.

Навчально-професійна діяльність як провідна в студентському віці, її ознаки. Професіоналізація особистості студента як новоутворення студентського віку. Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності. Роль самоосвіти та самовиховання студента, їх значення в його професійному зростанні. Готовність до професійної діяльності випускника ЗВО.

Тема 1.1.4 Психологія студентської групи

Психологічні особливості студентської групи, її структура. Рівні розвитку студентської групи: асоціація, кооперація, колектив. Шляхи формування студентського колективу. Міжособистісні стосунки в студентській групі та вплив соціально-психологічних явищ на особистість кожного студента. Проблема керівництва та лідерства в студентській групі, функції студентського лідера. Соціально – психологічний клімат у групі та його вплив на її працездатність. Психологічні особливості студентського самоврядування. Закон України «Про вищу освіту» про студентське самоврядування.

Тема 1.1.5. Психологічний аналіз учіння студентів

Сучасні вимоги до особистості фахівця з вищою освітою. Навчальний процес у ВНЗ як спосіб реалізації завдань професійної підготовки студентів. Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності студента. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців. Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності. Причини неуспішності студентів, шляхи їх подолання.

Змістовий модуль 2. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами.

Тема 1.2.1. Психологія комунікативної взаємодії викладача зі студентами.

Характеристика педагогічного спілкування як форми педагогічної взаємодії. Значення педагогічного спілкування. Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача і студентів. Характеристика педагогічних позицій викладача у спілкуванні зі студентами. Суть суб'єкт-суб'єктивних стосунків між викладачем і студентом. Позиція викладача щодо студента: розуміння, визнання, прийняття. Стилі педагогічного спілкування (за В.О.Кан-Каліком). Особливості педагогічної

взаємодії викладача зі студентом, які породжуються цифровою трансформацією університетів Світу. Протиріччя педагогічної взаємодії і бар'єри в педагогічному спілкуванні, їхні причини та шляхи регулювання. Діалогічне спілкування як умова ефективної педагогічної взаємодії викладача і студентів.

Тема 1.2.2. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та стратегії їх вирішення.

Бар'єри в спілкуванні молодого викладача. Конфліктні ситуації та педагогічні конфлікти, причини їх виникнення Особливості педагогічного конфлікту та умови його запобігання. Стадії розвитку педагогічного конфлікту. Стратегії (моделі) вирішення педагогічних конфліктів. Навчання майбутніх педагогів управління конфліктними ситуаціями і вирішення педагогічних конфліктів.

Тема 1.2.3. Психологія особистості та діяльності викладача ЗВО.

Педагогічний професіоналізм діяльності викладача. Специфіка педагогічної діяльності викладача ВНЗ порівняно з діяльністю шкільного вчителя. Педагогічна творчість та її особливості. Професіоналізм особистості викладача. Призначення викладача у аудиторії. Шляхи підвищення педагогічної майстерності викладача ВНЗ. Авторитет викладача, якості авторитетного викладача. Види хибного авторитету. Типологія викладачів.

6.1. Структура модуля 1

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	л.	п.	с.р.	інд	усього	л.	п.	с.р.	інд
1	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6
МОДУЛЬ 1.										
Змістовий модуль 1. Психологія вищої освіти: студентський період життя людини										
Тема 1.1.1 Психологія вищої освіти її предмет, завдання і методи	12	2	2	8		12	0,5	1	10,5	
Тема 1.1.2. Загальна психологічна характеристика студентського віку	12	2	4	6		12	0,5	1	10,5	
Тема 1.1.3. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою	12	2	4	6		12	0,5	1	10,5	

Тема 1.1.4. Психологія студентської групи	12	2	2	8		12	0,5	1	10,5	
Тема 1.1.5. Психологічний аналіз учіння студентів	12	2	2	8		12	0,5	1	10,5	
Змістовий модуль 2. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами.										
Тема 1.2.1. Психологія комунікативної взаємодії викладача зі студентами	14	2	2	10		14	0,5	1	12,5	
Тема 1.2.2. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та стратегії їх вирішення	14	2	4	8		14	0,5	1	12,5	
Тема 1.2.3. Психологія особистості та діяльності викладача ЗВО	12		4	8		12	0,5	1	10,5	
ІНДЗ	20				20	20				20
Разом за модулем 1	120	14	24	62	20	120	4	8	88	20

6.2. Теми практичних занять

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		Денна	Заочна
	Модуль 1. Психологія вищої освіти	24	8
1	Тема 1.1.1 Місце психології вищої освіти в структурі професійної підготовки фахівців дошкільної освіти	2	1
2	Тема 1.1.2. Дискусія «Характерні та специфічні риси студентського віку»	4	1
3	Тема 1.1.3. Круглий стіл «Особливості і закономірності професійного становлення особистості майбутнього фахівця»	4	1
4	Тема 1.1.4. Конференція «Психологія становлення і розвитку студентської групи»	2	1
5	Тема 1.1.5 Круглий стіл «Психологічні особливості учіння студентів»	2	1
6	Тема 1.2.1. Дискусія «Психологічні особливості комунікативної взаємодії учасників освітнього процесу у ЗВО»	2	1
7	Тема 1.2.2. Дискусія «Психологія конфліктів у педагогічній взаємодії та шляхи їх вирішення»	4	1
8	Тема 1.2.3. Конференція «Психологія особистості та професійної діяльності викладача вищої школи»	4	1

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна	Заочна	
	Модуль 1.	62	88	Тестування
1	Тема 1.1.1. Охарактеризувати роль психології вищої освіти в структурі професійної підготовки майбутніх викладачів вищої школи	8	10,5	усне опитування,
2	Тема 1.1.2. Розкрити та обґрунтувати характерні та специфічні риси студентського віку	6	10,5	усне опитування
3	Тема 1.1.3. Охарактеризувати особливості і закономірності професійного становлення особистості майбутнього фахівця	6	10,5	усне опитування
4	Тема 1.1.4. Розкрити психологію становлення і розвитку студентської групи.	8	10,5	Тест Морено та його інтерпретація
5	Тема 1.1.5. Описати і пояснити психологічні особливості учіння студентів	8	10,5	усне опитування
6	Тема 1.2.1. Охарактеризувати та пояснити психологічні особливості комунікативної взаємодії учасників освітнього процесу у ЗВО	10	12,5	усне опитування
7	Тема 1.2.2. Пояснити психологічну природу конфліктів у педагогічній взаємодії та розкрити шляхи їх вирішення	8	12,5	усне опитування
8	Тема 1.2.3. Охарактеризувати психологію особистості та професійної діяльності викладача вищої школи	8	10,5	Письмове опитування

6.4. ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З МОДУЛЮ «Психологія вищої освіти»

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Психологія вищої школи: студентський період життя людини

Тема 1.1.1. Психологія вищої школи її предмет, завдання і методи.

Питання для обговорення:

1. Курс «Психологія вищої освіти» як навчальна дисципліна.
2. Місце курсу у системі професійної підготовки магістра дошкільної освіти.
3. Зв'язок курсу з іншими науками.
4. Основні завдання курсу. Структура курсу.
5. Вимоги до рівня засвоєння курсу.
6. Криза вищої освіти та шляхи її реформування.

Практичні завдання:

1. Ознайомитись з програмою курсу.
2. На підставі вивчення програми курсу розробити особистісний індивідуальний план роботи під час опанування курсом.
3. Скласти таблицю методів психології вищої освіти відповідно до цілей і завдань дослідження
4. Визначити основні поняття теми та виписати їх з поясненнями в тематичний словник.
5. Визначити умовну тему майбутнього дослідження, сформулювати гіпотезу дослідження, визначити об'єкт і предмет дослідження. Визначити загальну мету роботи та її завдання

Література до теми 1.1.1:

1. Закон України «Про вищу освіту» <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Андрущенко В. П. Освіта в пошуках нових стратегій мислення. *Вища освіта України*. 2003. №2. С. 5-6.
3. Гаженко О.П. Соціальні очікування старшокласників та їх батьків від системи вищої освіти. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №4. с. 23-25.
4. Драгомирова І. Концептуальні аспекти формування сучасного спеціаліста. *Вища школа*. 2002. №2-3. С.49-52.
5. Загвязинский В.И. Методология и методы психолого-педагогических исследований: уч. пособие. Москва: Академия, 2001. 208 с.
6. Подоляк Л.Г. Психологічна підготовка майбутнього викладача як передумова гуманізації і демократизації вищої освіти. *Освіта і управління*. 2006. Т.9. № 3-4. С. 99-107.

7. Шейко С. Національні та загальнолюдські засади реформування сучасної вищої освіти в Україні. *Вища школа*. 2005. №3. С. 32-39.
8. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років : Проект [Електронний ресурс / Стратегічна дорадча група «Освіта»; МОН України. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>

Тема 1.1.2. Загальна психологічна характеристика студентського віку.

Питання для обговорення:

1. Особливості юнацького віку, які є визначальними для когнітивного та психосоціального розвитку студента.
2. Характеристика студентського періоду життя людини за схемою аналізу психологічного віку.
3. Ознаки кризи студентського віку.
4. Найбільш кризові ситуації студентського віку.
5. Ідентичність, сутність кризи ідентичності, етапи розвитку ідентичності.
6. Основні виявлення наслідків негативної «Я-концепції» студентів.
7. Навчання у ЗВО, як один із головних факторів соціалізації особистості студента. Основні механізми соціалізації у студентському віці.
8. Джерела процесу соціалізації особистості майбутнього викладача.
9. Адаптація, особливості її проявів у першокурсників; форми адаптації першокурсників за О.Г.Мороз.

Практичні завдання:

1. Визначити основні поняття теми та вписати їх з поясненнями у тематичний словник.
2. Скласти психологічний портрет «ідеального» студента.
3. Проведення тесту по визначенню «Я - концепції».
4. Проведення тесту по визначенню самооцінки.
5. Використовуючи психологічну літературу, розкрити соціально-психологічний портрет сучасного студента. Порівняти його з реальним портретом студента з колишньої групи магістранта.(письмова відповідь).
6. Скласти власну програму підвищення рівня соціально-психологічної адаптації студента до вищої школи.
7. Дати оцінку своїм професійним якостям, які ви набули під час навчання у ЗВО.

Література до теми 1.1.2:

1. Балабанова Л. М. Психолого-педагогічні проблеми студентського віку. *Психологія: зб. наук. праць*. Київ НПУ, 1999. Вип.4(7). С. 169 – 170.
2. Вайсеро К. И. О социально-культурной адекватности студентов. *Инновации в образовании*. 2002. №4. С. 77-88.

3. Драчук А. Соціально-психологічний портрет студентів за роки становлення України як самостійної держави. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2005. №4. С. 84-86.
4. Жигайло Н. Психологічні проблеми адаптації студентів-першокурсників і шляхи їх вирішення. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2004. №4. С. 107 – 112.
5. Иванова Н.Л. Межкультурная адаптация студентов. *Вопросы психологии*. 2006. №5. С. 90-99.
6. Леонтьев А. Н. Психологические вопросы формирования личности студента. *Психология в вузе*. 2003. №1-2. С. 232-241.
7. Поторій Я. І. Особливості ціннісно-мотиваційної сфери студента. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С. 36-39.
8. Скрипник В. Особливості перебігу та самосприйняття соціально-психологічної адаптації студентів 1 курсу. *Психологія і суспільство*. 2005. №2. С. 34-40.
9. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Херсон:Олді-плюс, 2013. 516с.

Тема 1.1.3. Майбутнє становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.

Питання для обговорення:

1. Новоутворення, які виникають у процесі навчально-професійної діяльності студентів та її відмінності від діяльності школярів та професіоналів.
2. Труднощі зростання особистості фахівця з вищою освітою, які визначаються сучасними психологами.
3. Передумови та шляхи формування професійної спрямованості особистості студента.
4. Розвиток професійних мотивів у студента.
5. Розвиток рефлексії у студента.

Практичні завдання:

1. Визначити основні поняття теми та вписати їх із поясненням у тематичний словник.
2. Сформулюйте, які зміни відбулися в навчально-професійної діяльності студентів, що сприяють їх професійному зростанню та заповнить таблицю 1.4. в кн. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи : Навч. посіб. для магістрантів і аспірантів. Київ: ТОВ «Філ – студія», 2006.
3. Розробити і подати письмово Вашу програму професійного самовдосконалення.

Література до теми 1.1.3:

1. Барабанова В. В., Зеленова М. Е. Представление студентов о будущем как аспект их личностного и профессионального самоопределения. *Психологическая наука и образование*. 2002. №2. С. 28-41.
2. Берак О., Шибяева А. Установка на развитие личности студента. *Вестник высшей школы*. 1990. №10. С.23-28.
3. Драчук А. Соціально-психологічний портрет студентів за роки становлення України як самостійної держави. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2005. №4. С. 84-86.
4. Исаев Е. И. Становление и развитие профессионального сознания будущих педагогов. *Вопросы психологии*. 2004. №5. С. 3-11.
5. Каминская М. В. Концепция профессионального развития учителя в системе образования Д. Б. Эльконина – В. В. Давыдова. *Психологическая наука и образование*. 2004. №3. С. 34-43.
6. Лукина В. С. Исследование мотивации профессионального развития. *Вопросы психологии*. 2004. №5. С. 25-32.
7. Ткачук С. Психологічний аналіз самотворення позитивної «Я-концепції». *Психологія і суспільство*. 2003. №3. С.151-154.

Тема 1.1.4 Психологія студентської групи

Питання для обговорення:

1. Визначити ознаки студентського колективу як соціального організму, що розвивається. Які фактори забезпечують або гальмують цей процес?
2. Назвати етапи розвитку малої групи.
3. Назвати види малих груп, в яких може перебувати студент під час навчання у ВНЗ за Л.І.Марковою.
4. Назвати підструктури у структурі студентської групи. Охарактеризувати їх.
5. Доведіть, що спілкування та спільна діяльність у студентській групі є джерелом становлення колективних взаємин.
6. Яка роль лідера у згуртуванні студентського колективу?
7. Яка роль куратора студентської академічної групи у її становленні, розвитку та функціонуванні?

Практичні завдання:

- Визначити основні поняття теми та вписати їх із поясненням у тематичний словник.
- Розробити рекомендації куратору групи стосовно шляхів оптимізації міжособистісних взаємин і згуртування студентського колективу (маючи на увазі вашу групу).
- Провести дослідження структури малої групи магістрантів з використанням тесту «Соціометрія».

Література до теми 1.1.4:

1. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи. *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. №7. С. 65-70.
2. Власенко Л.В. Розвиток комунікативної компетентності в контексті програми психологічного супроводу академічних груп ВНЗ. *Зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України*. Т. VII. Вип. 1. Київ, 2005. С. 34-39.
3. Галузинский В. М., Євнух М. В. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні. Київ: Ін тел, 1995. 168 с.
4. Дьяченко М.И., Кандыбович Л. А. Психология высшей школы: Учеб. пособие. 3-е изд, перераб. и доп. Минск: Университетское, 1993. 368с.
5. Земба А.Б. Проблема ефективного управління студентською групою: тренінг розвитку лідерських якостей студентів. *Практична психологія та соціальна робота*. 2007. №3. С.42-48.
6. Кудіна В. В., Юрченко В. І. Психологія вищої школи : Курс лекцій. Київ КУСУ, 2004. 174 с.
7. Педагогика и психология высшей школы : Учеб. пособие / Отв. ред. М. В. Буланова-Топоркова. 2-е изд., доп. и пер. Ростов-на-Дону: Феникс, 2002. 544 с.
8. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої освіти : Навч. посібник для магістрантів і аспірантів. Київ»ТОВ «Філ - студія», 2006. 320 с.

Тема 1.1.5. Психологічний аналіз учіння студентів

Питання для обговорення:

1. Особливості навчальної діяльності студента.
2. Основні недоліки у навчанні студентів.
3. Навчально-професійна діяльність як провідна діяльність у студентському віці. Зміни у структурі особистості студента, які відбуваються під її впливом.
4. Професійна мотивація навчання студентів. Вимоги до викладачів у розв'язанні проблеми забезпечення професійної мотивації.
5. Психологічні бар'єри, які стоять на заваді самостійної роботи студентів.
6. Форми творчості студента. Розвиток самостійного творчого мислення студентів у процесі навчання.
7. Доведіть, що «навчатися і не розмірковувати над вивченим – даремно втрачати час. Розмірковувати не навчаючись – згубно. (Конфуцій)
8. Критерії ефективності учіння.
9. Відмінність між засвоєнням матеріалу та учінням.
10. Причини неуспішності студентів і шляхи їх подолання.

Практичні завдання:

- Визначити основні поняття теми та вписати їх із поясненням у тематичний словник.
- Закінчити речення: «Я – об'єкт учіння, коли...»; «Я – суб'єкт учіння, коли...»
- Сформулювати свої принципи ефективного засвоєння студентами педагогічної майстерності.
- Оцініть, якою мірою вам вдалося реалізувати свій творчий потенціал за час навчання у вищій школі?
- Використовуючи художню літературу або збірники афоризмів підберіть девіз, якій допоможе студенту (вам) в навчанні.
- Знайдіть відповідь на питання : «Чи може творча людина бути егоїстичною, з дефіцитом духовності»?

Література до теми 1.1.5:

1. Галузинский В. М., Євнух М. В. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні. Київ: Інтел, 1995. 168 с.
2. Дьяченко М.И., Кандыбович Л. А. Психология высшей школы: Учеб. пособие 3-е изд., перераб. и доп. Минск: Университетское, 1993- 368с.
3. Кудіна В. В., Юрченко В. І. Психологія вищої школи : Курс лекцій. Київ КУСУ, 2004. 174с.
4. Педагогика и психология высшей школы : Учеб. пособие / Отв. ред. М. В. Буланова-Топоркова. 2-е изд., доп. и пер. Ростов-на-Дону: Феникс, 2002. 544с.
5. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої освіти : Навч. посібник для магістрантів і аспірантів. Київ: ТОВ «Філ - студія», 2006. 320 с.
6. Тарева Е.Г. Технология формирования у студентов рационального стиля учебной деятельности. *Инновации в образовании*. 2001. №6. С. 75-87.
7. Татенко В.О. Суб'єктна парадигма у психології освіти. *Педагогіка і психологія: Вісник АПН України*. 2004. №2. С.11-23.
8. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи в запитаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2011. 516 с.
9. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ *Вища школа*,2005. 240с.
10. Смирнов С. Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности : Учеб. пособие. Москва: Издательский центр «Академия»,2001. 304 с.

Змістовий модуль 2. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами.

Тема 1.2.1. Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами.

Питання для обговорення:

1. Значення педагогічного спілкування.
2. Компетентність в спілкуванні як проблема сучасного суспільства. Що було втрачено у людському спілкуванні за останнє століття?
3. Суб'єкт-суб'єктні стосунки між викладачем і студентом. Негативність безособового ставлення викладача до студентів.
4. Визначити та проілюструвати прикладами позицію викладача щодо студента: розуміння, визнання, прийняття.
5. Стили педагогічного спілкування (за В.О.Кан-Каліком).
6. Оптимальні стилі професійно-педагогічного спілкування щодо розв'язання завдань професійної підготовки й особистісного зростання студента як майбутнього фахівця.

Практичні завдання:

1. Визначити основні поняття теми та вписати їх із поясненням у тематичний словник.
2. Згадайте три випадки, коли ви допомогли комусь вирішити проблему за допомогою спілкування. Ясно та лаконічно розкажіть їх.
3. Дайте характеристику тактовності і коректності викладача в спілкуванні зі студентами. Навести конкретні приклади з вашого досвіду.

Література до теми 1.2.1.:

1. Атватер. И .Я вас слухаю ...: Советы руководителю, как правильно слушать собеседника. Москва: Экономика.1988. 111 с.
2. Батракова С. Н. Основы профессионально- педагогического общения.- Ярославль: Яр. Гос. ун-т, 1986. 80 с.
3. Власенко В.В. Вчителі - учні: психологія взаємних оцінних ставлень. Київ: УДПІ, 1995. 155 с.
4. Власенко Л.В. Розвиток комунікативної компетентності в контексті програми психологічного супроводу академічних груп ВНЗ. *Зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України*. Т. VII. Вип. 1. Київ, 2005. С. 34-39.
5. Каминска. М .В.Педагогический диалог в деятельности современного учителя. Москва: Смысл, 2003. 284 с.
6. Ключев.Е.В. Речевая коммуникация: Успешность речевого взаимодействия: Учебное пособие для ун-тов и ин-тов. Москва: РИПОЛ КЛАССИК, 2002. 317 с.
7. Корніяка.О.М. Педагогічна діяльність і культура педагогічного спілкування. *Практична психологія та соціальна робота*. 2003. №1.С.38-43.
8. Орбан.Л.Е., Гридзук. Д.М., Терещук В.М. Психологія професійної діяльності і спілкування. Київ: Преса України, 1997. 191 с.

9. Петровская.Л.А. Воспитание как общение-диалог. *Вопросы психологии*. 1983. №2 С. 85-89.
10. Туркот Т.И. Сагоян Е.К. Профессионально-педагогический тренинг «Развитие коммуникативной культуры педагога». *Таврійський вісник освіти*. 2005. №2. С. 209-222.
11. Федь В. Краса думки і розуму: Естетика спілкування у ВУЗі. *Рідна школа*. 1977. №9. С. 50-52.

Тема 1.2.2. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та стратегії їх вирішення.

Питання для обговорення:

1. Умови, при яких не виникає протиріч і бар'єрів у спілкуванні.
2. Зазначають, що збільшилась кількість конфліктів у сучасних закладах освіти. Можливі причини цього явища.
3. Причини виникнення конфліктів у взаєминах « студент - викладач» і « викладач - студентська академічна група».
4. Конфлікти, які не мають рішення. Наведіть приклади.
5. Особливості педагогічного конфлікту, стадії його розвитку.
6. Основні шляхи вирішення конфлікту та способи подолання його причин.
7. Необхідність підготовки студентів до вирішення конфліктів у майбутньої педагогічній діяльності.

Практичні завдання:

1. Визначити основні поняття теми та вписати їх із поясненням у тематичний словник.
2. Згадайте з власного досвіду, чи виникали бар'єри спілкування (або конфлікти) під час вашого навчання між викладачем і студентом? Якщо так, дайте психологічний аналіз причин їх виникнення. Наскільки психологічно доцільно вони були вирішені?
3. Переведіть основну інформацію теми на мову таблиць або схем.

Література до теми 1.2.2.:

1. Акофф Р. Искусство решения проблем: пер.с англ. Москва: Мир,1982.224 с.
2. Белухин .Д.А. Учитель: от любви к ненависти. Москва: Народное образование, 1994. 144 с.
3. Журавлёв .В.И. Основы педагогической конфликтологии: Учебник. Москва: Рос. пед. агентство, 1995. 183 с.
4. Ишмуратов А.Т. Конфликт і згода (основи когнітивної теорії конфліктів). Київ: Наукова думка, 1996. 192 с.
5. Пірмен М.І. Конфліктологія: Підручник. Київ: МАУП, 2003. 360 с.

6. Повякель. Н.И., Ложкин Г.В. Практическая психология конфликта: учебное пособие. Київ: МАУП, 2002. 256 с.
7. Сергеечева В.Словесное каратэ: Стратегия и тактика общения. Санкт-Петербург: Питер, 2002. 192 с.
8. Скотт Д.Г. Конфликты, пути их преодоления. Киев: Внешторгиздат. 1991. 192 с.
9. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Херсон:Олді-плюс, 2013. 516с.

Тема 1.2.3. Психологія особистості та діяльності викладача ЗВО.

Питання для обговорення:

1. Специфіка педагогічної діяльності викладача ВНЗ порівняно з діяльністю шкільного вчителя.
2. Особливості педагогічної творчості.
3. Призначення викладача у аудиторії: контролювати роботу студентів, передавати знання, формувати вміння тощо.
4. Шляхи підвищення педагогічної майстерності викладача ВНЗ.
5. Поняття «авторитет викладача». Якості авторитетного викладача.
6. Види хибного авторитету.

Практичні завдання:

1. Визначити основні поняття теми та вписати їх із поясненням у тематичний словник.
2. Скласти таблицю професійних і особистісних якостей викладача вищої школи. Див. табл. 3.9.в кн. Подоляк Л. Г. ,Юрченко В. І. «Психологія вищої школи».
3. У письмовому вигляді проаналізувати свою особистість відповідно до вимог професійної діяльності, які були виявлені під час вашої педагогічної практики.

Література до теми 1.2.3.:

1. Астахова Е.В. Социальные характеристики кадрового потенциала высшей школы: украинский вариант. *Инновации в образовании*. 2003. №1. С.27-51.
2. Астахова К. Університетський викладач в умовах переходу суспільства до інноваційної економіки: вектори змін. *Вища школа*. 2010. №2. С.41-47.
3. Калюжный.А.А. Психология формирования имиджа учителя. Москва: Владос, 2004. 222 с.
4. Матушевский. Г.У. Основные характеристики психолого-педагогической подготовки и переподготовки преподавателей высшей школы. *Психологическая наука и образование*. 2001. №2. С.26-31.

5. Педагогічна творчість і майстерність. Хрестоматія /Інститут змісту і методів навчання / Н.В.Глузій (укл.). Київ, 2000. 167 с. (Розд. 1).
6. Старовойтенко Е.Б. К методологии исследования личности ученого. *Психологический журнал*. 1986. Т 7, №3. С. 130-135.
7. Тищенко В. М. Викладач вищої школи : феномен професії Львів: Сполом, 2006. 396 с.
8. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи Київ: Кондор, 2011. 516с.

7. Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ)

№ з/п	Завдання	Кількість годин	
		Денна	Заочна
	Модуль 1. Індивідуальне навчально-дослідне завдання у вигляді проекту з психології вищої освіти	20	20

7.1.Зміст проектної папки:

- мета та завдання проекту;
- плани виконання проекту й окремих його етапів;
- уся зібрана інформація з теми проекту, у тому числі необхідні ксерокопії і роздруковані матеріали з Інтернету;
- бібліографія з теми проекту;
- результати досліджень і аналізу;
- записи всіх ідей, гіпотез і рішень;
- короткий зміст проблем, з якими приходилося зіштовхуватися проектанту, і способів їхнього подолання;
- матеріали до презентації.

Видами презентаційних проектів можуть бути:

Ділова гра.

Демонстрація відео на основі інформаційних технологій.

Ілюстроване зіставлення фактів, документів, подій, епох.

Наукова конференція, семінар, брифінг.

Наукова доповідь .

Прес-конференція.

Рольова гра.

Етюди, інсценівки.

Як можливі приклади, на наш погляд, вдалих презентацій проектів можна привести наступні:

прес-конференція «Перспективи розвитку студентського самоврядування»;

рольова гра «Засідання кафедри»;

інсценівка «Конфлікти між педагогами і студентами: шляхи їхнього подолання»;

Також студентами можуть бути розроблені такі проекти, як «Методичні листи для кураторів академічних груп з організації виховної роботи зі студентами», «Діагностичні методики виявлення рис дезадаптованості у студентів першого курсу», «Методичні рекомендації з організації самостійної роботи студента» та ін. При оцінці проектів будуть використані наступні критерії оцінок:

- самостійність роботи над проектом;
- актуальність і значимість теми;
- повнота розкриття теми;
- глибина дослідження проблеми;
- оригінальність рішення проблеми;
- артистизм і виразність виступу;
- як розкритий зміст проекту в презентації;
- використання засобів наочності, технічних засобів

7.2. Тематика проектів з МОДУЛЮ 1.

(тема за вибором студента)

1. Особливості «Я – концепції» майбутніх фахівців, шляхи розвитку позитивної «Я-концепції».
2. Протиріччя та кризи студентського віку.
3. Вищий навчальний заклад - один з провідних чинників соціалізації особистості студента як фахівця.
4. Форми та типи адаптації студентів до навчання у ЗВО.
5. Типологічні особливості сучасних студентів.
6. Навчально-професійна діяльність як провідна, її ознаки
7. Професіоналізація особистості студента як новоутворення віку
8. Професійна компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності
9. Психологічні особливості студентської групи та її структура.
10. Розвиток студентської групи, характеристика студентського колективу.
11. Міжособистісні відносини в студентській групі. Проблема лідера і лідерства
12. Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності.
13. Особливості студентського самоврядування. Закон України «Про вищу освіту» про студентське самоврядування.
14. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності студента.
15. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів.
16. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців.
17. Активні методи навчання у вищій школі: традиційні та інноваційні.
18. Трансформація методів навчання у вищій школі в умовах цифровізації вищої освіти.

19. Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності.
20. Причини неуспішності студентів і шляхи їх усунення.
21. Значення педагогічного спілкування як форми контактної педагогічної взаємодії. Психологічна характеристика педагогічної взаємодії.
22. Труднощі і бар'єри в професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів.
23. Психологічні засоби, методи та прийоми, які підвищують ефективність професійно-педагогічного спілкування зі студентською аудиторією під час лекції, на семінарських заняттях і екзамені.
24. Основні стратегії взаємодії в процесі спілкування.
25. Функції педагогічного спілкування (інформаційна, соціальна перцепція, афективна, інтерактивна, самопрезентація та ін.).
26. Діалогічне спілкування як умова ефективної педагогічної взаємодії викладача та студентів.
27. Особливості педагогічної творчості та її розвиток.
28. Конфліктні ситуації та педагогічні конфлікти, причини їх виникнення та умови їх запобігання.
29. Моделі вирішення педагогічних конфліктів.
30. Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи.
31. Умови, які визначають ефективність діяльності викладача ЗВО.
32. Особливості взаємодії викладача зі студентами в умовах цифрової трансформації вищої освіти.

8. Методи навчання

Лекції з використанням PowerPoint презентацій; аналіз змісту лекцій; конспектування літературних джерел; рецензування літературних джерел з проблеми; складання анотацій; підготовка докладів та лекцій; підготовка творчих робіт.

9. Форми поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, тестовий контроль за кожним модулем, оцінка за навчальний проект)			Екзамен	Сума
Модулі	Бали	Разом	0-20	0–100
Модуль 1	0–40	0-80		
Модуль 2	0–40			

10. Методичне забезпечення

Конспекти лекцій, навчально-методична література, Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни ПП01 Психологія і педагогіка

вищої освіти (модуль 1: Психологія вищої освіти), тестові завдання до курсу, навчально-методичний комплекс дисципліни, відеоматеріали до курсу.

11. Рекомендована література

Базова

1. Педагогика и психология высшей школы : учебное пособие / отв. ред. М. В. Буланова-Топоркова. 3-е изд. перераб. и доп. Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. 512с.
2. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. Київ: Каравелла, 2008. 352с.
3. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Херсон: Олді-плюс, 2013. 516 с.

Допоміжна

1. Андреева Г. М. Социальная психология. Учебник для вузов. Москва.: Аспект Пресс, 2008. 363с.
2. Барвинский А. А. Курс лекций по психологии и педагогике. Психология и педагогика высшей школы: учебное пособие. Сумы: Сумский государственный университет, 2015. 110с.
3. Батракова С. Н. Основы профессионально-педагогического общения. Ярославль: Яр. Гос. Ун-т, 1986. 80с.
4. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. Москва: Прогресс, 1988. - 400с
5. Бернс Р. Развитие «Я-концепции» и воспитание: Пер. с англ. Москва: Прогресс, 1986. 434с.
6. Бех І.Д. Принципи сучасної освіти *Педагогіка і психологія: Вісник АПН України*. 2005. № 4. С. 5-27.
7. Булах І. С., Долинська Л. В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: навчально-методичний посібник. Київ: НПУ ім. Драгоманова, 2002. 114 с.
8. Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку, 1991–2006 рр. : *наук.-допом. бібліогр. покажч.* Київ: АПН України. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, 2008. 487 с.
9. Гриньова В. Педагогічна культура викладача ВНЗ. *Вища освіта України*. 2006. №4. С. 61- 70.
10. Гуменюк О.Є Психологія Я-концепції: Навчальний посібник, Тернопіль: Економічна думка, 2004. 310с.
11. Исаев Е. И. Становление и развитие профессионального сознания будущих педагогов. *Вопросы психологии*. 2004. №5. С. 3-11.
12. Машбиц Е. И. Психологические основы управления учебной деятельностью. Київ: Вища школа, 1987. 224с.
13. Основы педагогики и психологии высшей школы: учеб. пособие / авт.-

- сост.: Ж. А. Конакова, В. П. Андронов, Т. Д. Андропова, Н. И. Мешков и др.; //Под ред. Ж. А. Конаковой. Саранск: Изд-во Мордов. ун-та, 2009.208 с.
14. Селье Г. От мечты к открытию. Как стать ученым. Москва: Прогресс, 1987. 368 с.
  15. Скотт Джинни Грэхем. Конфликты. Пути их преодоления. Киев: Внешторгиздат. 1991. 192с.
  16. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности: Учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений. Москва: Академия, 2001. 304 с
  17. Тарева Е.Г. Технология формирования у студентов рационального стиля учебной деятельности. *Инновации в образовании*. 2001. №6. С. 75-87.
  18. Татенко В.О. Суб'єктна парадигма у психології освіти. *Педагогіка і психологія: Вісник АПН України*. 2004. №2. С.11-23.
  19. Тищенко В. М. Викладач вищої школи : феномен професії Львів: Сполом, 2006. 396 с.
  20. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи в запитаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2011. 516 с.
  21. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Херсон:Олді-плюс, 2013. 516с.
  22. Шейко С. Національні та загальнолюдські засади реформування сучасної вищої освіти в Україні. *Вища освіта України*. 2005. №3. С. 32-39.
  23. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис: Пер. С англ. Москва: Прогресс. 1996. 344с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
3. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років : Проект [Електронний ресурс / Стратегічна дорадча група «Освіта»; МОН України. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року // Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013 [Електронний ресурс]. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>
5. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України URL: <http://ispp.org.ua/>
6. НАЦІОНАЛЬНА бібліотека України ім. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Вісник психології і педагогіки. Український електронний психолого-педагогічний ресурс. Електронний збірник наукових праць. URL: www.psyh.kiev.ua
8. Електронний каталог <http://library.pdpu.edu.ua/unilib>